

ת"פ 44729/02/15 - מדינת ישראל - רשות האוכלוסין וההגירה נגד א כ, א כ

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

ת"פ 44729-02-15 מדינת ישראל נ' כ ואח'
בפני כבוד השופטת רחל בר"ג-הירשברג

בעניין: מדינת ישראל - רשות האוכלוסין וההגירה ע"י ב"כ:
נציג היועץ המשפטי לממשלה עו"ד דן טוניק

המאשימה

נגד

1. א כ

2. א כ ע"י ב"כ: עו"ד זרי חזן

הנאשמים

הכרעת דין

פתח דבר

כתב האישום ותשובת הנאשמים

1. הנאשמים, בני הזוג א וא כ (להלן: הנאשמת והנאשם בהתאמה), מואשמים בהליך זה בכך שבמשך תקופה של כשנתיים העסיקו בביתם עובדת זרה (להלן: העובדת), ששהתה בארץ שלא כדין, ושעסקה בעבודות משק ביתם שלא על-פי היתר כדין. כן מואשמים הנאשמים בכך שהעסיקו את העובדת מבלי שהסדירו

לה ביטוח רפואי כדין. בגין זאת, מיוחסות לנאשמים, עבירות על סעיפים 2(א)(1), 2(א)(2) ו- 2(ב)(3) לחוק עובדים זרים, תשנ"א - 1991 (להלן: "החוק").

2. הנאשמים כפרו באופן לקוני בעובדות כתב האישום העיקריות ולפיכך נקבע התיק להוכחות.

ראיות המאשימה

3. מטעם המאשימה העידו ארבע מפקחים מרשות האוכלוסין וההגירה^[1]. המפקחים העידו, כי ערכו ביום 27.10.13 ביקורת בביתם של הנאשמים לפי צו של בית משפט השלום בראשון לציון (מ/1). במהלך הביקורת נמצאה העובדת הזרה בביתם של הנאשמים. המפקחים צילמו את העובדת בבית הנאשמים, את דרכונה ואת ביתם של הנאשמים (מ/4).

4. המאשימה הגישה תעודת עובד ציבור (מ/10) ממנה עולה, כי העובדת הזרה הנה אזרחית סין. אשרת

ההעסקה שלה הייתה מסוג "ב/1 סיעודי" והיא פגה ביום 1/9/2011. מתנאי ההיתר עולה בבירור, כי העובדת לא הייתה רשאית לעבוד אלא בתחום הסיעוד, וכי איש לא היה רשאי להעסיקה בעבודות משק בית.

5. מהנאשמת, א כ, נגבו שתי הודעות. ההודעה הראשונה נגבתה ביום הביקורת ובמסגרתה הודתה הנאשמת, כי היא מודעת לכך שהעסיקה שוהה בלתי חוקית בישראל (מ/6). הנאשמת הוסיפה כי העסיקה את העובדת במשך כ 3 שנים בעבודות ניקיון. לדבריה, היא עשתה לעובדת ביטוח רפואי, אך לא היו בידה המסמכים הרלבנטיים. עוד הוסיפה, כי אינה משלמת לעובדת נסיעות משום שהעובדת אינה יוצאת מהבית לנוכח הפחד שתיתפס. לבסוף מסרה, כי היא חולה במחלה בשם "פמפיגוס וולגריס" ומטעם זה הייתה זקוקה "לעוזרת בית".

6. ביום 25.11.13 נחקרה הנאשמת פעם נוספת (מ/7). בהודעה זו שבה ואישרה, כי העסיקה את העובדת הזרה שנתפסה בביקורת שערכו מפקחי רשות האוכלוסין וההגירה בביתה במשך כשנתיים. לדבריה,

שש שנים קודם לכן חלתה במחלה אוטואימונית קשה ומטעם זה פנתה לחברת כח אדם שתסדיר לה העסקה של עובדת. אלא שבשל העלות הגבוהה של ההליך היא לא המשיכה בו. חלף זאת העסיקה את העובדת הזרה שנמצאה בביתה עליה המליצו חברים. זאת אף שידעה "שהיא לא ישראלית והיא עובדת זרה מסין" (מ/7 בעמ' 2, שורה 23). על פי הנאשמת, העובדת התגוררה בבית המשפחה והועסקה ב"כביסות, גיהוץ, נקיון, חלונות וכל העבודות הנעשות בבית..". (מ/7 בעמ' 2, שורה 26). בהודעה זו שינתה הנאשמת מגרסתה הקודמת והודתה, כי לא עשתה לעובדת ביטוח בריאות (מ/7, עמ' 2, שורה 31-32).

7. למעלה משנה לאחר גביית ההודעה השנייה מהנאשמת, נגבתה ביום 19.1.15 הודעה מהנאשם, א כ (מ/8). במאמר מוסגר יאמר, כי לא היה בפי המאשימה הסבר מניח את הדעת לפער הזמנים המשמעותי בין גביית שתי ההודעות (עמ' 11, שורה 7). ובפרט כאשר מדובר בהודעות היחידות שנגבו

מעדים שאינם מפקחי הרשות.

8. הנאשם אישר בחקירתו כי העובדת "עבדה אצלנו אצל א בעיקר כשנה וחצי פלוס לערך" (מ/8 עמ' 1 שורה 12). הנאשם אישר עוד שהעובדת התגוררה בביתם ועבדה וסייעה לרעייתו בעבודות בית (מ/8 בעמ' 2 שורה 1 ואילך). כן ציין הנאשם שהעסקת העובדת נעשתה בשל מחלתה של רעייתו.

ראיות הנאשמים

9. מטעם הנאשמים העיד הנאשם בלבד. בתמצית, אישר הנאשם בעדותו שידע שעובדת זרה עובדת ומתגוררת בביתו (עמ' 18, שורה 6). עם זאת טען שרק רעייתו הייתה בקשר עם העובדת שכן הוא עצמו נהג לצאת מן הבית מוקדם בבוקר ולחזור אליו רק מאוחר בלילה. אשר על כן לא ידע דבר על העסקתה של העובדת ולא היה מעורב בה (עמ' 18, שורות 13 - 14).

10. הנאשמת לא התייצבה למועד שנקבע לעדותה (12.4.2016). בסיום הדיון הורתי לבא כוח הנאשמים להודיע אם הנאשמת מעוניינת להעיד בפני בית הדין

וקבעתי מועד נוסף אפשרי לשמיעת עדותה (ביום 20.4.2016). ביום 14.4.2016 הודיעו הנאשמים, כי הם מוותרים על העדת הנאשמת וביקשו כי יינתן צו להגשת סיכומי הצדדים בכתב. המאשימה הותירה את אופן סיכום טענות הצדדים לשיקול דעת בית הדין. בהחלטה מיום 16.4.2016 בוטלה ישיבת ההוכחות הנוספת ונקצבו המועדים להגשת סיכומי הצדדים בכתב.

טענות הצדדים

11. המאשימה טוענת, כי הנאשמים הודו בחקירתם כי העסיקו את העובדת, וכי הנאשם אישר באופן כללי את הדברים גם בעדותו בבית הדין. המאשימה מפנה בהקשר זה, לחזקה הקבועה בסעיף 4(א) לחוק עובדים זרים ולפיה יראו מחזיק במקרקעין כמעסיק עובד זר שנמצא במקרקעין. המאשימה מוסיפה, כי הנאשמים הודו, כי לא עשו לעובדת ביטוח רפואי, כמתחייב. המאשימה כופרת בכך שהחוקר בתיק נתן

לנאשמים הבטחה מנהלית מחייבת לפיה לא יוגש כתב אישום כנגדם. באופן חלופי טוענת המאשימה, כי גם אם ניתנה הבטחה כאמור, הרי שתוצאתה היחידה הנה פסילת ההודעה שניתנה על-ידי הנאשם (מ/8) ואין בכך כדי להשליך על הרשעתו. בכל הנוגע לטענות הנאשמים לפיהן לא הומצא להם חומר החקירה, טוענת המאשימה כי החומר כולו העומד לעיונם, וככל שחסר להם חומר כלשהו, לא הייתה מניעה כי יבקשו אותו מהמאשימה.

12. הנאשמים, בסיכומים החורגים באופן ניכר מההיקף המתבקש בתיק, מלאים טענות כרימון. ראשית טוענים הנאשמים, כי דין כתב האישום להתבטל מטעמי הגנה מן הצדק ולחילופין בהיות העבירות בהם הם מואשמים בבחינת "זוטי דברים". לחילופין הם טוענים, כי יש לפסול את צו החיפוש שמכוחו נכנסו המפקחים לביתם משום שהעתקו והעתקם של מסמכים נוספים לא נמסרו להם. בנסיבות אלה ומכוח הלכת יששכרוב יש לפסול כל ראיה שהושגה מכוח אותו הצו. עוד טוענים הנאשמים, כי

**ניתנה להם הבטחה שהתיק יסתיים בהליך מנהלי.
הנאשם מוסיף, כי יש לזכותו גם לגוף העניין משום
שלא הוכח, כי העסיק את העובדת.**

**אעמוד תחילה על טענותיהם המקדמיות של הנאשמים
ובהמשך אתייחס לטענות לגוף העבירות. אולם קודם
לכן אציין, כי לאחר הגשת סיכומי הנאשמים עתרה
המאשימה להשלמת סיכומיה בדרך של מתן תשובה
לטענות מקדמיות שהעלו הנאשמים בסיכומיהם.
בהחלטה מיום 17.7.2016, ולאחר שנשמעה גם
עמדת הנאשמים ביחס לבקשה, נעתרתי לבקשתה.
הסיכומים המשלימים הוגשו ביום 21.7.2016
(במתכונת החורגת מעט מזו שהותרה).**

טענת ההגנה מן הצדק

**13. לטענת הנאשמת היא חולה במחלת הפמפיגוס
וולגריס מחדש אוגוסט 2007 ומטעם זה נקבעה לה
על ידי המוסד לביטוח לאומי נכות צמיתה בשיעור של
65%. בשל מחלתה, נאלצה להעסיק את העובדת
הזרה. לשיטת הנאשמת, על-פי הנחיות התובע הראשי
ברשות האוכלוסין וההגירה, מקום בו הועסק עובד זר**

שלא כדין על-ידי חולה סיעודי, יש להסתפק בהטלת קנס מנהלי ואין מקום להגיש כתב אישום. הנאשמת מוסיפה כי בהתאם לסעיף 22 לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], תשנ"ה - 1995 שרותי סיעוד הם שירותים אשר נועדו לסייע בביצוע פעולות יום יום או בהשגחה או בניהול משק בית, לרבות בדרך של מתן ארוחות חמות.

14. אפתח בכך שהנחת המוצא של טענת הנאשמת לפיה היא חולה סיעודית לא הוכחה. אכן הנאשמת טענה בהודעתה (מ/7), כי היא חולה במחלת הפמפיגוס וולגריס וצרפה מספר אישורים רפואיים תומכים. אישורים אלה מלמדים, כי נקבעה לנאשמת, על ידי המוסד לביטוח לאומי בענף נכות כללית, דרגת אי כושר זמנית בשיעור 75% אשר הקנתה לה קצבת נכות מלאה לתקופה שמיום 15.10.07 ועד ליום 31.12.08 בלבד. לא הובאה כל ראיה לקיומה של דרגת נכות צמיתה כטענתה. הנאשמת, צירפה מספר מסמכים נוספים משנת 2008 המלמדים על כך שהיא

חולה במחלה האמורה, וכי עליה להפחית בהיקף שעות העבודה שלה, להימנע ממאמץ פיזי ומחשיפה לשמש.

15. מסמכים אלה אינם מלמדים מה היה מצבה הרפואי של הנאשמת בתקופה הרלבנטית לכתב האישום (אוקטובר 2011 - אוקטובר 2013) וכאמור גם אינם מלמדים על דרגת נכות צמיתה. אולם גם אם יונח, כי לא היה שינוי במצבה הרפואי של הנאשמת בתקופה הרלבנטית, הרי שהנאשמים לא המציאו ראיה לכך שמדובר במצב העולה כדי מצב סיעודי.

בהקשר זה נסמכים הנאשמים גם על טענת הנאשמת בהודעתה (מ/7), כי פנתה לחברת כוח אדם בכדי להסדיר את ההעסקה של עובדת זרה. אלא שהנאשמים לא הציגו ראיה לתמוך בטענה זו דוגמת מסמכים רלבנטיים, עד מחברת כוח האדם וכדומה. טענת הנאשמת לפיה הפסיקו את תהליך הסדרת ההעסקה של עובדת זרה בשל חסרון כיס אינה משכנעת בעיניי (מ/7 בעמ' 2). שכן לו אכן סבלה מנכות צמיתה בשיעור של 50% לפחות (בהנחה

שהייתה נבדקת כעקרת בית) יתכן שהייתה גמלת השירותים המיוחדים מסייעת במימון. לפיכך, חסרון הכיס של הנאשמים, כנטען על-ידם, היה אמור דווקא לחייבם לסיים את ההליך בכדי לזכות בגמלה ובאפשרות להמיר אותה לעזרה של עובד זר.

הנאשם טען בהקשר זה, כי "אינו יודע" מדוע הם לא השלימו את הליך קבלת ההיתר להעסקת עובד זר (עמ' 17 ש' 22). הנאשם גם טען, כי "אינו יודע" (עמ' 17 ש' 28) אם הם השלימו את הליך קבלת ההיתר לאחר החקירה.

אם הנאשמת הנה חולה סיעודית, הרי שהיא זקוקה לסיוע יומיומי גם כיום. אלא שהנאשמים לא הבהירו כיצד הם נוהגים כיום.

16. מהודעות הנאשמת ומהמעט שהסכים הנאשם לציין בעניין, עולה גם כי העובדת הזרה הועסקה בעבודות משק בית רגילות בלבד. לא נטען ובוודאי שלא הוכח, כי היה היבט סיעודי כלשהו בהעסקת העובדת הזרה.

על כך אוסיף את הידוע ולפיו גמלת סיעוד בהתאם לפרק ט' לחוק הביטוח הלאומי ניתנת רק למי שהגיע לגיל הפרישה הקבוע לגביו בחוק. מה שאין כן במקרה דנא שכן הנאשמת היא ילידת 1962 (ראו עותק מתעודת הזהות שלה במ/4). זאת ועוד שרותי סיעוד ניתנים רק למי שזקוק במידה רבה לעזרתו של אדם אחר בביצוע פעולות היום יום (ADL) ובהן לבישה, רחצה, אכילה, סיוע בהיגיינה אישית (טיפול בהפרשות) וניידות בתוך הבית פנימה. לא למותר להזכיר כי קבלת גמלת סיעוד תלויה במבחן הכנסות. בדומה גמלת שירותים מיוחדים, המיועדת למי שהגיע לגיל 18 ועד גיל פרישה כפופה לקבלת קצבת נכות מהביטוח הלאומי עבור נכות רפואית ששיעורה אינו נופל מ - 60%. לא למותר להזכיר כי גם גמלת שירותים מיוחדים ניתנת רק למי שזקוקים לעזרה רבה של אדם אחר בפעולות היום יום או שהם זקוקים להשגחה מתמדת למניעת סכנת חיים לעצמם או לאחרים. כאמור, אף לא אחד מתנאים אלה הוכח בעניינה של הנאשמת.

17. בסיכומי התשובה טענה המאשימה, כי הייתה ערה למצבה הרפואי של הנאשמת וזה נשקל בעת ההחלטה על הגשת כתב האישום. אלא שהשיקולים לחומרא הכריעו את הכף להגשת כתב אישום ובהם: משך זמן ביצוע העבירה; העובדה שהעובדת לא הועסקה בעבודות סיעודיות; העובדה שהנאשמת לא ביקשה היתר להעסיק עובד סיעודי.

לנוכח טעמים אלה, מקובלת עלי טענת המאשימה, כי הגשת כתב האישום לא חרג מההנחיות הפנימיות שלה.

לסיכום פרק זה, אין בידי לקבוע כי הנאשמת הייתה חולה סיעודית שהייתה זכאית להיתר להעסקת עובד זר בתחום זה. משכך נשמט הבסיס העובדתי לטענת הנאשמים בדבר הגנה מן הצדק ועל כן הריני דוחה אותה.

סייג זוטי דברים

18. טענת הנאשמים ולפיה יש לזכות אותם בשל היות

המעשים בהם הואשמו זוטי דברים, מבוססת על אותה הנחה עובדתית לפיה הנאשמת הייתה נכה בשיעור 100% בתקופה הרלבנטית לכתב האישום, וכי העובדת הזרה הועסקה "כחלק מטיפול סיעודי וסיוע בשאר משימות היומיום של הנאשמת" (סעיף 60 לסיכומי הנאשמים). כפי שקבעתי לעיל, הנאשמים לא הוכיחו את נקודת המוצא של הטיעון. כאמור, לא הוכח, כי מצבה הרפואי של הנאשמת זיכה אותה בהיתר להעסקת עובד זר בתחום הסיעוד; לא הוכח גם כי העובדת הזרה הועסקה בטיפול סיעודי או כי הנאשמת נזקקה לטיפול שכזה.

19. בהקשר זה, הפנתה המאשימה בסיכומי התשובה מטעמה לעניין הע"ז (ת"א) 5687-01-11 מדינת ישראל נ' עמית (15.2.16) (להלן: עניין עמית). באותו מקרה הועסקה עובדת זרה בעבודות ניקיון בבית פרטי במשך מספר חודשים, בתדירות של אחת לשבועיים בערך. בית הדין קבע שם, מפי השופטת דגן-טוכמכר, כי אין מדובר "בזוטי דברים" ואולם ציין, כי "אני סבורה כי הגשת כתב אישום בנסיבות דנן היא

בבחינת "עשיית יתר" וכי הטלת קנס מנהלי הייתה מידתית והולמת יותר את נסיבות ביצוע העבירה, אשר אינן מן החמורות, והיה בה כדי להשיג את תכלית האכיפה במלואה".

נסיבות התיק דנן חמורות בהרבה מאלו שהתבררו בעניין עמית לעיל. שכן, במקרה דנן, העובדת הזרה התגוררה בבית הנאשמים במשך שנתיים רצופות והועסקה בעבודת משק בית בלבד בהן אסור היה להעסיקה. במצב דברים זה, אינני סבורה כי הגשת כתב אישום היא דרך בלתי ראויה ומכל מקום, בוודאי שאין מדובר בהתנהגות המהווה זוטי דברים.

הטענה בדבר פסילת צו החיפוש

20. הנאשמים טוענים, בהרחבה, כי צו החיפוש לא נמסר להם במסגרת חומר החקירה שצולם עבורם על-ידי המאשימה. מכך, הם מסיקים, כי צו החיפוש אינו קביל כראיה. ממשיכים הנאשמים וטוענים, כי מטעם זה יש גם לקבוע כי החיפוש בביתם נעשה שלא כדין ובהתאם לדוקטרינת הפסילה הפסיקתית לפסול את

כל הראיות שהושגו בעקבות החיפוש. פסילת הראיות שהושגו בחיפוש מובילה לטענת הנאשמים למסקנה כי האישומים לא הוכחו.

21. חרף הנסיון לעטות על טענות אלה כסות עקרונית ואפילו בעלת השלכת רוחב דעתי היא כן הן אינן כאלה והן אף אינן נטועות בעובדות הנוגעות אל הנאשמים ספציפית ואבאר. ראשית ומאחר ששוכנעתי כי כל חומר החקירה נמסר לידי הנאשמים, באמצעות בא כוחם, הרי שיש קושי לקבל את הטענה, כי דווקא הצו האמור לא נמסר להם. מכל מקום, גם אם אלו פני הדברים - ואינני קובעת כך - הרי שדין הטענה להידחות.

22. אין חולק, כי הבקשה להוצאת הצו (מ/3) נמסרה לנאשמים (סעיף 71 לסיכומי הנאשמים). הנה כי כן, מקובלת עלי טענת המאשימה, לפיה מהבקשה יכולים היו הנאשמים להסיק את קיומו של הצו. כן מקובלת עלי טענת המאשימה, כי ניתן היה להסיק את קיומו של הצו מדו"ח הפעולה (מ/2) בו נאמר במפורש, כי הצו הוצג לנאשמים. הנאשמים אינם חולקים, כי דו"ח

הפעולה צולם עבורם.

לכן, ככל שהצו אכן לא נמסר לנאשמים במסגרת חומר החקירה שצולם עבורם, הרי שכל שהיו צריכים הם לעשות היה לפנות למאשימה ולבקש את העתק הצו. 23. בכך נבדל עניינם מעניין הע"ז (ת"א) 23270-02-13 מדינת ישראל נ' פילוסוף זרניצקי ואח' (1.6.15) (להלן: עניין זרניצקי) עליו נסמכים הנאשמים. באותו מקרה, עמדת המאשימה הייתה, כי הצו אינו חלק מחומר החקירה ודי באזכור מספרו כדי לצאת ידי חובה. בענייננו, המאשימה אינה חולקת כל כך שהצו הנו חלק מחומר החקירה ואף טוענת שהוא צולם עבור הנאשמים. מה גם, שבעניין זרניצקי הזיכוי נסמך על שורה של נתונים נוספים ולא התמצה בכך שהצו לא נכלל בחומר החקירה.

24. הוא הדין ביחס לטענות הנאשמים בדבר רשימת חומר החקירה. אין חולק, כי לא נערכה רשימת חומר חקירה כמתחייב (ראו: דברי התובע בעמ' 2 לפרוטוקול ש' 11). הפתרון הברור לכך היה בפניה למאשימה בדרישה לעריכת רשימת חומר חקירה. אם

עניין זה לא היה נפתר בין הצדדים, הרי שכמובן רשאים היו הנאשמים להגיש בקשה מתאימה לבית הדין.

למותר לציין, כי אין באמור כדי להוות אישור להתנהלות המאשימה בכך שלא עשתה לעריכת רשימת חומר החקירה כמתחייב ממנה בדין (סעיף 74(א) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב - 1982). בניגוד לעולה מדברי התובע בפרוטוקול הדיון, אין מדובר בעניין הנתון לשקול דעת החוקרים, ברצותם יערכו רשימת חומר חקירה וברצותם לא יערכו. תלי תלים נכתבו בעניין החובה לערוך רשימת חומר חקירה והיקפה ואין מקום להוסיף ולהרחיב בכך (ראו לדוגמא: בש"פ (עליון) 5027/14 מדינת ישראל נ' הירשמן ואח' (31.7.14)). כל שקבעתי הוא, כי על הנאשמים היה לנקוט בהליך מתאים, קודם שהם טוענים לתוצאות מרחיקות הלכת להן הם טוענים בשלב הסיכומים.

25. משישבו הנאשמים בחיבוק ידיים, אין הם יכולים לבקש לזכותם רק מהטעם שלא צולמה עבודה ראיה

מסוימת שקיומה היה ברור. כפי שנפסק לא אחת "הדין הפלילי אינו צריך לקבל צורת משחק אשקוקי שבו מהלך אחד בלתי נכון קובע את גורל המשחק" (דברי הנשיא זמורה בע"פ (עליון) 1/48 סילבסטר נ' היועץ המשפטי לממשלה, פד"א א 5-19-18 (1949)). ראו גם דברי כבוד הנשיאה (כתוארה אז) דורית ביניש בע"פ (עליון) 5121/98 יששכרוב נ' התובע הראשי, פ"ד סא(1) 461 בסעיף 70 (2006) (להלן: "יששכרוב", עליו נסמכים הנאשמים). אשר על כן ובהתאם, פגם טכני בצילום חומר החקירה (אם היה) אינו אמור להוביל לתוצאות מרחיקות הלכת להם טוענים הנאשמים.

26. מעבר לצורך אציין עוד, כי אינני מקבלת את טענת הנאשמים ולפיה העובדה שהצו לא צולם מובילה למסקנה, לפיה הביקורת בבית הנאשמים נעשתה שלא כדין. להפרת החובה להעמיד את חומר החקירה לעיונו של הנאשם שתי תוצאות אפשריות: איסור שימוש בראיה כאשר להגנה לא ניתנה הזדמנות סבירה לעיין בה (סעיף 77(א) לחוק סדר הדין

הפלילי) וזיכוי הנאשם מקום בו גרמה הפגיעה בזכות העיון לעיוות דין ולפגיעה בזכותו למשפט הוגן (ע"פ (עליון) 1152/91 סיקסיק נ' מדינת ישראל פ"ד מו(5) 8 (1992)).

לאמור, גם לו קיבלתי את הטענה שאין לקבל את הצו כראיה, הרי שלא נובע מכך שהחיפוש נעשה שלא כדין. הנאשמים עצמם אינם חולקים על כך שהביקורת בביתם נעשתה על-פי צו שופט וטענתם מתמצא בכך שהצו לא צולם עבורם. משברור שהוצא צו עובר לביקורת, הרי שלהגשתו כראיה אין משמעות אמיתית בדבר ההכרעה בשאלת חוקיות הביקורת בבית הנאשמים. כלל הפסילה שנקבע בהלכת יישכרוב נועד להבטיח את החובה להגן על זכויות הנאשם ועל הגינות ההליך הפלילי וטוהרו. מקום בו הביקורת נעשתה כדין, על-פי צו שופט, הרי שלא נפל פגם בהליך הפלילי ומשכך אין לפסול את הראיות שהתקבלו בעקבותיו.

27. אוסיף, כי אין בפי הנאשמים טענה ממשית, לפיה אי צילום הצו גרם להם לעיוות דין. מעבר לכך, שניתן היה ללמוד על קיומו בקלות, הרי שגם במועד הגשת

הצו, היו רשאים הנאשמים לבקש שהות ללמוד אותו או להגיש כל בקשה אחרת בעניין. הנאשמים לא עשו כן. לשיטתם די בכך שהצו לא צולם עבורם, בכדי להביא לזיכויים. זאת, אין בידי לקבל. לסיכום פרק זה, אני קובעת כי דין הצו להתקבל כראיה ואין בטענות הנאשמים בעניין כדי להוביל לזיכויים.

מחדלי חקירה נוספים
28. כאמור בפתח הדברים, הנאשמים מלאים טענות כרימון בדבר מחדלי חקירה רבים נוספים שאעמוד על עיקרם בקצרה כדלקמן.

[א] דו"ח פעולה אחד: הנאשמים מלינים על כך שנערך דו"ח פעולה אחד המתעד את הביקורת שנערכה בביתם. ייתכן, כי נכון היה שכל אחד מהמפקחים שהשתתף בביקורת היה מתעד את הדברים במזכר מטעמו. ואולם משמהלך הביקורת תועד בדו"ח פעולה (מ/2) וצוינו בו המפקחים שהשתתפו בביקורת, אינני סבורה שנפגעה הגנתם של הנאשמים מכך שלא

כל אחד מהמפקחים תיעד באופן נפרד את מהלך הביקורת. בפני הנאשמים עמדה גרסת המאשימה ביחס למהלך הביקורת והם היו יכולים להיערך כדבעי לחקירת המפקחים בעניין. כך, שהתרומה של תיעוד נוסף, במקרה זה, אינה משמעותית.

[ב] אי ציון מספר הצו על גבי דו"ח הפעולה: הנאשמים חוזרים פעם אחר פעם על כך שמספר הצו לא צוין בדו"ח הפעולה. משהצו ודו"ח הפעולה היו חלק מחומר החקירה, אינני רואה את הפגיעה המהותית בנאשמים מהשמטה מקרית זו ועל אף שטוב שיקפידו המפקחים ותנחה המאשימה בהתאם.

[ג] אי חקירת העובדת: אין חולק כי העובדת שנמצאה בבית הנאשמים לא נחקרה. מבלי לקבוע מסמרות בעניין, נראה כי אכן היה מקום לגבות עדות מהעובדת. עם זאת, בנסיבות התיק דנן, לא נפגעה הגנתם של הנאשמים מכך שעדותה לא נגבתה. כאמור, אין חולק כי העובדת שהתה בארץ שלא כדין בתקופת העסקתה

אצל הנאשמים ולכן ברור שעדותה לא הייתה יכולה לשפוך אור נוסף בעניין. הנאשמים עצמם יכלו להעיד על אופי עבודתה אצלם והעדר חקירתה רק פועל לרעת המאשימה בעניין זה. ממילא, הסיכוי שהעובדת הייתה מובאת לעדות בבית הדין הנה נמוכה. מכל מקום, הנאשמים אינם מצביעים על פגיעה מהותית מכך שהעובדת לא נחקרה.

בהקשר זה מלינים הנאשמים על כך שהעובדת והנאשמת לא נשאלו שאלות רלבנטיות, כגון אם העובדת הועסקה בסיוע לנזקק, האם הנאשמת סובלת מנכות וכדומה. עיון בהודעות הנאשמת מלמדת את ההפך - הנאשמת נשאלה לגבי העבודות שבוצעו על-ידי העובדת והיא מסרה, אמנם מיוזמתה, נתונים אודות מצבה הרפואי.

מכאן לגוף העבירות.

הנאשמת

29. כמפורט לעיל, הנאשמת הודתה במסגרת שתי ההודעות שנגבו ממנו כי העסיקה את העובדת בביתה במשך כשנתיים בעבודות משק בית. הנאשמת אף אישרה, כי ידעה שהעובדות אינה שווה בארץ כדין. חיזוקים להודעות מטעמה ניתן למצוא בעצם הביקורת בה נתפסה העובדת בבית הנאשמים וכפי שיפורט להלן גם בעדותו של הנאשם. כאמור, הנאשמת לא התייצבה לעדות במועד בו היא זומנה ולאחר שנקבע מועד נוסף לשמיעת עדותה הודיעה, כי אינה מעוניינת להעיד. כידוע, העובדה שהנאשמת לא העידה מהווה סיוע לראיות המאשימה. עיון בסיכומי הנאשמים מלמד, כי אף הם לא חולקים באופן ממשי על כך שקיימות ראיות להרשעתה בעבירות המיוחסות לה.

הנאשם

30. כמפורט לעיל, הנאשם הודה בהודעה שנגבתה

ממנו, כי העובדת הועסקה בביתו בעבודת משק בית והתגוררה במקום. מהודעתו עולה גם, כי הוא היה מודע לכך שמדובר בעובדת זרה. בסיכומים עלתה לראשונה הטענה, כי הודאתו אינה קבילה וזאת משום שהיא נגבתה מפיו תוך שימוש באמצעי פסול של הבטחות שווא. הנאשם לא טען טענת זוטא בפתח המשפט ולפיכך הטענה לא נבחנה לפי סדר הדברים הרגיל. לכאורה, די היה בכך בכדי לדחות את הטענה. עם זאת, אין צורך להכריע בכך, שכן גם לגופם של דברים דין הטענה להידחות.

31. בסיכומים טוען הנאשם, כי גובה ההודעה, מר אבי בר מוחא, הבטיח שהתיק יסתיים לכל היותר בהטלת קנס מנהלי ולא יוגש כתב אישום. אלא שעיון בעדות הנאשם מלמדת כי אין יסוד לדברים. כך תיאר הנאשם את מעמד גביית ההודעה בחקירתו הראשית :

"אני עוד פעם ייתן המלצה שלי שהתיק הזה ייסגר אני

נתתי המלצה שלי שהתיק הזה ייסגר ואני יכול להעיד שהוא ניסה לעזור לי. יצא מכליו לעזור לי. הוא אמר התיק הזה צריך היה להסגר אני לא יודע למה התיק הזה הגיע אלי שוב פעם זה שנה וחצי קראו לי לחקירה" (עמ' 17 שורות 1 - 3).

כך שגם לגרסת הנאשם, כל שהחוקר אמר הוא שימליץ שהתיק ייסגר ולא הבטיח לו שכך יהיה.

החוקר מצדו, הכחיש אפילו את הטענה שהוא גורם ממליץ בתיקים מסוג זה. לדבריו, הוא מעביר את התיק להכרעת הלשכה המשפטית ללא המלצה (עמ' 11 ש' 4 ו- 22 ואילך). כאשר נשאל אם הבטיח שלא יוגש כתב אישום בתיק השיב כי "אני לא מבטיח כלום. אני לא יכול לעשות כלום בנושא כזה ידי כבולות" (עמ' 12 ש' 5). במחלוקת עובדתית זו, אני מעדיפה את עדותו של החוקר על פני עדות הנאשם, שכן עדות החוקר מתיישבת עם סדר הדברים הרגיל בחקירה פלילית. מכל מקום, הכרעה זו הנה מעבר לצורך, שכן גם לפי גרסת הנאשם לא ניתנה לו הבטחה מחייבת.

**בנוסף לכך, הנאשם אף העיד כי החוקר לא כפה עליו
לאמר את הדברים שמסר בהודעה:**

"ש. זה החתימות שלך על החקירה?

**ת. כן. אני לא יודע אם יש דברים קריטיים. לא ישמע
כאילו נאנסתי." (עמ' 19 ש' 23-24).**

**משכך, ברור כי אין יסוד לטענה, כי הודאתו של
הנאשם ניתנה בעקבות הבטחה שלא יוגש כנגדו כתב
אישום.**

**32. יודגש, כי הנאשם לא השכיל להציג גרסה עובדתית
חלופית לגרסתו בהודעה. לאחר לא מעט התפתלויות
אישר הנאשם גם בעדותו בבית הדין כי העובדת עבדה
בביתם, וכי הוא ידע שמדובר בעובדת זרה (בחקירתו
הראשית - עמ' 16 שורה 8, שורות 18-20 ובחקירה
הנגדית בעמ' 18 שורה 5 ואילך), ובלשונו הצורמת של
הנאשם: "ראיתי סינית מידי פעם בבית ...". טענתו
העיקרית של הנאשם הייתה, כי הוא לא נתן לה**

הוראות וכמעט לא ראה אותה, אך הוא לא חלק על כך שהיא עבדה בביתו, וכי הייתה עובדת זרה.

33. בסיכומים מוסיף הנאשם וטוען, כי מכך שלא נתן לעובדת הוראות ולא היה בקשר איתה נובע שלא התקיימו בינו לבינה יחסי עובד ומעביד. בענייננו אין חולק, כי חלה החזקה הקבועה בסעיף 4(א) לחוק עובדים זרים ולפיה יש לראות בנאשם כמעסיק של העובדת שהתגוררה ועבדה בביתו במשך כשנתיים.

משמעות החזקה היא, כי הנטל הטקטי של הבאת הראיות עובר לכתפי הנאשמים. עם זאת, החזקה אינה משנה את נטלי ההוכחה המקובלים בהליך הפלילי. נטל השכנוע באשמתם של הנאשמים נותר על כתפי המאשימה עד לסיום ההליך. על-כן די שהנאשמים יעוררו ספק סביר, באמצעות הסבר מתקבל על הדעת או ראיות נוגדות, על מנת ליטול מהחזקה את כוחה הראייתי (ראו על דרך ההיקש, דברי בית המשפט העליון בע"פ (עליון) 6972/09 אבוטבול נ' מדינת ישראל (27/2/2012) בעניין 'חזקת הכוונה'").

כפי שאבאר להלן, הנאשם לא הצליח לסתור את

החזקה האמורה.

34. עדותו של הנאשם לא הותירה רושם מהימן כלל ועיקר. הנאשם התחמק מלענות לשאלות פשוטות, וכדוגמא:

"ש. ידעת שיש עובדת סינית בבית

ת. ידיעתי שיש עזרה לאשה. שמחתי על כך.

...

ש. יש סינית שגרה אצלך בקומת הקרקע

ת. אני לא סידרתי מצעים לסינית, לא טיפלתי ולא שילמתי לה. הייתי קם מוקדם וחוזר מאוחר הביתה." (עמ' 18 לפרוטוקול).

לשאלות אחרות השיב בתשובה הקבועה, כי אינו יודע ואף רגז. כך לדוגמא, כאשר נשאל לגבי העבודות שביצעה העובדת, (שכאמור התגוררה ועבדה בביתו במשך שנתיים), טען שהוא אינו יודע (עמ' 19 שורות

9 - 14). בהמשך טען שאינו זוכר את משך הזמן שבו עבדה העובדת בביתו, לרבות לא אם מדובר בשבוע, חודש, שנה, או יותר (עמ' 20 שורות 1 ואילך). לשיא הגיעו הדברים עת נשאל הנאשם אם חשבון הבנק הפרטי שלו משותף לו ולרעייתו והשיב, כי אינו יודע. כך השיב גם כאשר נשאל לגבי זהות בעלי המניות בחברה שבבעלותו (עמ' 22 שורה 3 ואילך).

בנוסף לכך, עצם הטענה, לפיה ההיכרות של הנאשם עם העובדת התמצתה בכך שראה אותה מדי פעם בבית, או בלשוננו "מזה מכיר... מדי פעם חלפה פה חלפה שם..." (עמ' 17 ש' 5), אינה אמינה בעיניי ואינה משכנעת.

35. קודם להכרעתי אציין, כי לא קל להאזין להתייחסות של אדם אל אדם אחר - יהיה מעמדו בחברה אשר יהיה - כחפץ שקוף שפשוט "חולף" על פני הנאשם מבלי שקיומו נקלט בתודעתו, כך לפי טענת הנאשם עצמו.

ואולם ההכרעה בטענת הנאשם אינה תולה עצמה בהיבט המוסרי של גרסתו. אינני מקבלת, כי לנאשם

לא היה קשר כלשהו לעובדת שהתגוררה ועבדה בביתו במשך שנתיים ימים. אין עניינו במצב עובדתי, דוגמת זה הנזכר בענין עמית לעיל בו העובדת עבדה בבית הנאשם מספר שעות מידי שבועיים וכשהוא לא נכח בבית, אלא במי שנמצאת בכל ימות השנה בבית הנאשם. משמצאתי שבאופן כללי אין ליתן אמון בעדותו של הנאשם ובהעדר ראיה להוכחת גרסה שעל-פניה אינה סבירה, הרי שדין הטענה להידחות.

36. מעבר לצורך אעיר, כי דיו רב נשפך בסיכומי הנאשם לגבי השאלה אם הוא נתן הוראות לעובדת אם לאו. שאלה זו, אם בכלל, שולית לחלוטין לסתירת החזקה בדבר היות הנאשם המעסיק של העובדת. מיותר יהיה לחזור על המבחנים המוכרים בדבר קיומם של יחסי עובד מעסיק ואלה אינם תולים עצמם בשאלת זהות הגורם שנתן לעובד הוראות. כאשר מדובר בעבודות משק בית שבוצעו בביתו של הנאשם, הרי שברור שאלה בוצעו גם עבורו. הנאשם, התחמק מלהשיב על השאלה אם חשבון הבנק שלו ושל רעייתו

משותף ולא הציג ראייה אחרת ממנה ניתן ללמוד שלא הוא שילם את שכרה של העובדת. בנסיבות אלה, השאלה אם הנאשם הוא זה שהנחה את העובדת אילו עבודות בדיוק לבצע ומתי אינה רלבנטית כלל לצורך הפרכת החזקה שבחוק.

מטענת הנאשם מתבקשת המסקנה האבסורדית, ולפיה בשותפות מתקיימים יחסי עובד ומעסיק רק בין השותף שנותן את ההוראות לעובד ולא בין העובד לשותפות.

כללים של דברים, על יסוד כל האמור אני מרשיעה את הנאשמים בעבירה לפי סעיפים 2(א)(1) ו - 2(א)(2) לחוק עובדים זרים.

העסקה ללא ביטוח רפואי

37. הנאשמת הודתה בהודעתה (מ/7), כי העסיקה את העובדת ללא ביטוח רפואי. הנאשם העיד כי הוא לא ביטח את העובדת בביטוח רפואי (עמ' 21 ש' 27 ואילך). כאשר נשאל אם הנאשמת בטחה את העובדת בביטוח רפואי טען, כי הוא "משער" שהיא עשתה כן.

יש להניח, כי אם אכן היה נעשה ביטוח רפואי הנאשמים היו מציגים אותו בשלב החקירה, או לכל המאוחר בבית הדין. לנאשמים לא הייתה טענה בעלת משקל בעניין והם התמקדו בכך שיש לזכותם מעבירה זו בהיותה עבירה הנגזרת מהעבירה העיקרית בתיק. מששני הנאשמים מאשרים כי לא עשו לעובדת ביטוח רפואי ומשלא הומצאו המסמכים הרלבנטיים, אני מרשיעה את הנאשמים בעבירה המיוחסת להם בעניין זה.

המסמכים שצורפו לסיכומי הנאשמים

38. הנאשמים צירפו לסיכומים מטעמם שורה של מסמכים רפואיים. מסמכים אלה צורפו לסיכומים מבלי שהנאשמים ביקשו היתר לכך וממילא שלא על-פי סדר הדין המחייב. המאשימה התנגדה לצירוף המסמכים מטעמים אלה, וכן משום שהם לא הוגשו על-ידי מי שערך אותם. מטעמים אלה, אני קובעת כי המסמכים האמורים לא התקבלו כראיה ואני מורה על הוצאתם מתיק בית הדין.

התוצאה

39. על יסוד כל האמור, אני מרשיעה את הנאשמים בעבירות על סעיפים 2(א)(1), 2(א)(2) ו- 2(ב)(3) לחוק עובדים זרים, תשנ"א - 1991.

40. טעונים לעונש ישמעו ביום 12.9.2016 בשעה 12:20.

ניתנה היום, כ"א תמוז תשע"ו, 27 יולי 2016, בהעדר הצדדים ותומצא להם על פי הסכמתם בדואר.

[1]אולג קרסניצקי; חמד סלמה; אבי בר מוחא; רביד לוי